

Koncept kolektivního nevědomí

Jitka Vejsadová, Julie Gábrišová

Kolektivní nevědomí (velmi volně dle Junga): část nevědomí zděděná po předcích, která je společná všem příslušníkům lidské rasy. Kolektivní nevědomí obsahuje archetypy, hluboce zakořeněné symbolické manifestace prototypu (moudrý stařec, život, matka...), tedy určité dispozice, které ovlivňují způsob, jakým myslíme, pomáhají nám například utvářet určité představy či postoje.

Jeden ze způsobů, jakým v dnešní době koncept kolektivního nevědomí uchopit, představují články, které jsou spíše **filozofickým zamyšlením**. Tyto články se na kolektivní nevědomí dívají z různých hledisek a pomocí úvahy se dopracovávají k manifestacím jeho existence. Těmito manifestacemi mohou být například pohádky, metafory, jazyk, sociální sítě, memy...

Conversations with(in) the collective unconscious by consumers, brands, and relevant others

- premise: značka představuje archetyp, který zákazník implicitně vnímá a podle kterého následně upravuje své chování
- př.: archetyp: Siréna (síla přitažlivosti spojená s možností ničení) --> Envy by Gucci
  - žena, která se voňavkou našplíchá, se bude chovat podle daného archetypu, aniž by věděla, proč tak činí
- empirická část studie se zakládá na kazuistických případech

Empirical study of Kanji as archetypal images: understanding the collective unconscious as part of the Japanese language

- background: základ Japonského jazyka tvoří původně čínské znaky, které vnikly zobecněním piktogramů
- premise: význam těchto původních znaků není přístupný vědomé úrovni, ale implicitně lidé jejich význam vnímají
- vzorek: studenti psychologie, kteří nebyli nikdy ve styku s žádným asijským jazykem
- průběh: dva pretesty + hlavní test (každý student se mohl zúčastnit pouze jednoho testování)
  - **1. pretest**: studentům bylo postupně ukázáno 40 znaků (každý na 20 sekund), úkolem bylo odhadnout význam znaku
  - **2. pretest**: studenti dostali 40 znaků a 80 možných významů (40 správných a 40 náhodných). Úkolem bylo přiřadit správný význam ke znaku
  - **hlavní test**: studenti byli rozděleni na dvě skupiny. Každé bylo prezentováno 20 + 20 znaků společně s jejich významy s tím rozdílem, že jedna skupina měla správně přiřazených pouze prvních 20 významů a druhá skupina pouze druhých dvacet. Studentům bylo vždy ukázáno 20 znaků společně s významy na 5 sekund, a po minutové pauze měli za úkol k jednotlivým znakům, které se objevovali v 8 vteřinových intervalech, napsat jejich význam.
- výsledky: zatímco v obou pretestech studenti prokázali vědomou neznalost významů čínských znaků, v hlavním testu se projevila implicitní znalost, a to signifikantně vyšším ($p < 0.001$) počtem zapamatovaných pravých významů znaků než těch náhodných.
- založeno na podobné studii z roku 1991, rozdíl je v použití čínských znaků místo symbolů

Druhým způsobem, jakým lze kolektivní nevědomí uchopit, je **biologická stránka**.

Severe Mental Illness: A Bridge between Neurochemistry and the Collective Unconscious

- **background:** při psychózách dochází k bludným představám, jejichž obsahy jsou si velmi podobné, lze v nich dle Junga najít archetypální shluky (smrt, mimozemský život...)
- **premise:** zjištěné bludné představy u vzorku budou obsahovat stejné archetypální vzory, množství bludných představ se bude snižovat v závislosti na výšce dávky antipsychotik a stabilizátorů nálady
- **typ výzkumu:** narativní kvalitativní analýza, kódování záznamů
- **vzorek:** autorka studie trpící bipolární afektivní poruchou (s bludnými představami)
- **průběh:** autorka studie narativně zpracovala materiál, který pocházel z období 6 měsíců, kdy postupně snižovala dávku antipsychotik, materiálem byly běžné e-mailové komunikace z této doby, zápisy v deníku, lékařské záznamy, roční plánovač
- **výsledky:** při kódování bylo nalezeno přibližně 70 případů, které spadaly do archetypálních vzorů, bludné představy obsahem souhlasily s představami jiných podobně nemocných, množství představ s archetypálními vzory se zvyšovalo v závislosti se snižováním dávky antipsychotik a stabilizátorů nálady

Collective unconscious: How gut microbes shape human behavior

- **background:** v lidském těle je přibližně 1 kg bakterií, které tvoří dynamický, komplexní mikrobiální ekosystém, evoluční tvorba tohoto ekosystému hrála významnou roli jak ve vývoji mozku, tak také v rozvoji sociálních interakcí. Mikrobiom je schopen produkovat velké množství neuroaktivních sloučenin, které regulují chování.
- **premise:** střevní mikrobi jsou součástí nevědomého systému ovlivňujícího chování, mají zásadní dopad na kognitivní funkce a základní vzorce chování, mikrobi mohou vysvětlit teorii kolektivního nevědomí
- **typ:** narativní rešerše výzkumů
- **výsledky:** z uvedeného výběru článku vyplývá význam vlivu mikrobů na stres, sociální interakce, kognici, neurotransmisi důležitých neurotransmitterů a neuromodulátorů
- **problémy:** problémem je především to, že vzorek výzkumů zahrnutých v rešerši tvořili především hlodavci (myši, potkani), dalším problémem je fakt, že dostat se k jednotlivým výzkumům je takřka nemožné, rešerše vychází především z dalších rešerší, které vychází z dalších rešerší. Základem jsou biologické výzkumy, které se snaží pochopit vliv mikrobiomu na fungování zbytku lidského těla (a naopak). Výzkumy pak například spojují odlišný lidský mikrobiom s problémy v oblasti endokrinní soustavy, avšak konkrétní mechanismy nejsou známy.

Zdroje:

Woodside, A. G., Megehee, C. M., & Sood, S. (2012). Conversations with (in) the collective unconscious by consumers, brands, and relevant others. *Journal of Business Research*, 65(5), 594-602.

Sotirova-Kohli, M., Rosen, D. H., Smith, S. M., Henderson, P., & Taki-Reece, S. (2011). Empirical study of Kanji as archetypal images: understanding the collective unconscious as part of the Japanese language. *Journal of Analytical Psychology*, 56(1), 109-132.

Rosen, D. H., Smith, S. M., Huston, H. L., & Gonzalez, G. (1991). Empirical study of associations between symbols and their meanings: Evidence of collective unconscious (archetypal) memory. *Journal of analytical psychology*, 36(2), 211-228.

Hossain, S. (2012). The Internet as a tool for studying the collective unconscious. *Jung Journal*, 6(2), 103-109.

Koçoğlu, İ., Akgün, A. E., & Keskin, H. (2016). The collective unconscious at the organizational level: The manifestation of organizational symbols. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 235, 296-303.

Durchslag, H. B. (2016). Severe Mental Illness: A Bridge between Neurochemistry and the Collective Unconscious, *Psychological Perspectives*, 59(1), 30-45.

Dinan, T. G. (2015). Collective unconscious: How gut microbes shape human behavior. *Journal of Psychiatric Research*, 63, 1-9.

Montiel-Castro, A. J., González-Cervantes, R. M., Bravo-Ruiseco, G., & Pacheco-López, G. (2013). The microbiota-gut-brain axis: neurobehavioral correlates, health and sociality. *Frontiers in Integrative Neuroscience*, 7, 1-16.

Dinan, T.G. & Cryan, John. (2013). Melancholic microbes: A link between gut microbiota and depression?. *Neurogastroenterology and motility: the official journal of the European Gastrointestinal Motility Society*, 25, 713-9.